

Vorsk klubb

22/2 - 94

105994

Hallvard og Solveig som nyforlovet i 1943.

Dramatisk krigsminne!

Jernbaneferjen «Hydro» ble sprengt i luften av motstandsbevegelsen. Søndag 20. februar 1944 fraktet den tungtvann som skulle brukes i nazi-Tysklands atom-bombeforsøk. Derfor måtte ferjen senkes for enhver pris.

— Glem meg og finn deg en annen jente, Hallvard! Ansiktet mitt er blitt helt ødelagt!

Søndag 20. februar 1944 gikk det nyforlovede paret Solveig og Hallvard Asskilt intetanede ombord på jernbaneferjen «Hydro». Noen minutter senere eksploderte en tidsinnstilt bombe på ferjen, og Solveig ble sterkt skadet i ansiktet og på kroppen.

— Selvsagt fulgte jeg ikke oppfordringen fra jenta mi! For meg har det alltid bare vært Solveig, sier Hallvard.

Solveig og Hallvard Asskilt overlevde sabotasje-aksjonen i Telemark:

Bomben kunne splittet oss, nå gleder vi oss til gullbryllupet!

Plutselig hørte vi et stort smell. Hele ferjen ristet voldsomt. Sekunder senere ble lugaren fylt av damp og røyk. Folk skrek og ropte rundt oss.

Et nytt smell fulgte. Og nå begynte jernbaneferjen å krenge mot babord. Jernbanevognene som sto på dekk, tippet av skinnene og gikk i vannet med voldsomme brak.

Panikken begynte å bre seg. Bagasje og ytterklær ble liggende; nå måtte man komme seg opp på dekk før det var for sent.

Jeg grep tak i Solveig og løp opp. Det var i siste liten. Båten var på vei ned i dypet.

«Vi må hoppe i vannet. Vi må hoppe nå — før det er for sent!» skrek jeg til Solveig.

«Jeg tør ikke, jeg tør ikke!!! Jeg kan jo ikke svømme!!!» skrek hun tilbake.

På ny begynte det å riste i ferjen, og Solveig og Hallvard mistet taket i hverandre. Og så går fartøyet under i det iskalde vannet...

Sabotasjeaksjon.

Den 20. februar 1944 er en merkedag i Norges krigshistorie — men også den vondeste og mest dramatiske dagen for ekteparet Solveig (70) og Hallvard Asskilt (72) fra Rjukan.

Denne iskalde februarsøndagen skulle det fraktes tungtvann fra anlegget på Rjukan til Tyskland, til bruk i nazistenes atombombeforsøk. Den første etappen på veien gikk over Tinnsjøen i Telemark — med jernbaneferjen «Hydro».

Transporten skulle selvsagt utføres i den dypeste hemmelighet, men motstandsbevegelsens folk hadde likevel fått nyss om den. Transpor-

ten måtte stanses for enhver pris, og en sabotasjegruppe hadde derfor bestemt seg for å gå til aksjon. Natten i forveien hadde noen få, utplukkede menn sneket forbi det tyske vaktholdet, kommet seg ombord og plassert to tidsinnstilte bomber i bunnen av ferjen.

— At motstandsbevegelsen sto bak bombeeksplosjonen, fikk vi vite først mange dager senere. Passasjerer som overlevde, trodde først det hadde skjedd en arbeidsulykke i maskinrommet. Vi hadde selvsagt ingen anelse om en sabotasjeaksjon. Det hadde rett og slett vært for utrolig, sier Hallvard.

18 omkom.

Alt i alt var det 43 mennesker ombord på «Hydro» denne dagen. 18 omkom — av dem fire tyske soldater.

— Vi hadde flaks. Faren min arbeidet som maskinist på ferjen, og derfor fikk vi lov til å sitte i mannskapslugaren. Hadde vi sittet på 3. klasse, ville vi ha omkommet. Bare ett menneske som satt der, klarte seg, sier Hallvard.

— Vi satt faktisk og spiste bløtkake da bombene eksploderte, fortsetter Solveig. — Vi hadde nemlig vært på besøk hos Hallvards familie og feiret dobbeltbursdag denne helgen! Bløtkaken som ble til overs, fikk vi ta med oss.

Faktisk kom vi for sent til ferjen; den hadde allerede lagt fra land. Men siden Hallvards far jobbet ombord og hele mannskapet kjente oss, bestemte de seg for å dra tilbake og plukke oss opp. Akkurat det kunne de jo ha spart seg, sier Solveig galgenhumoristisk.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
— Vi har hatt 50 gode år sammen siden bomben sprang på «Hydro», og vi håper vi får mange år til, sier ekteparet Solveig og Hallvard Asskilt, som står på Mæl ved Tinnsjøen, der «Hydro» la ut på sin skjebnesvangre ferd i 1944 ...

Foto: Tor T. Guliksrud, Hjemmefrontmuseet og privat foto

Tekst: Knut Hovind

Solveig og Hallvard har en aktiv og glad alderdom. Nå lærer de å danse swing, og i dag er det bare ett arr over Solveigs venstre øyebryn som minner om den tragiske dagen for 50 år den.

Kjente ikke igjen min elskede.

Førti minutter senere sprang bombene. Båten gikk ned rundt 200 meter fra land, sier Hallvard, — og jeg klarte utrolig nok å svømme i land ved egen hjelp. Min far ble plukket opp av noen fiskere.

— Jeg ble tatt hånd om i et hus ved sjøkanten, fikk varme klær og ville ut i vannet på ny for å lete etter jenta mi. Men folk holdt meg tilbake. Så skånsomt så mulig fortalte de at det ikke ville være til noen nytte ...

Langsomt begynte jeg å få varme i kroppen igjen. Samtidig var jeg knust av sorg. Jeg begynte å innse at jeg hadde mistet jenta jeg var så inderlig glad i og som jeg snart skulle ha giftet meg med.

Men så fikk jeg se noen folk som fraktet et menneske på en avrevet

dør. Det viste seg å være Solveig, men jeg kjente henne ikke igjen. Håret lå i tykke, våte klaser rundt ansiktet som var blodig og forslått. Og fra en dyp revne på kinnet fosset det blod, forteller Hallvard, som stanser opp og må tørke noen tårer.

Kona Solveig fortsetter: — Jeg ble med båten ned da den sank. Dragsuget trakk meg ned mot propellen, som fremdeles var i bevegelse. Den traff meg i ansiktet og brytregionen. To ganger gikk jeg under, men så fikk jeg tak i en kasse som lå og fløt, og den klarte jeg meg fast i. Etter en halv time ble jeg plukket opp av noen folk i en ro-båt.

«Finn deg en annen jente!»

Solveig blir sendt til Rjukan sykehus — og overlever. Mot

alle odds. Hallvard er overlykkelig.

Men ansiktet hennes er ødelagt. Det har dype kuttskader. Nesten alle tennene på venstre side er borte, foruten at det ene kinnbenet er så skadet at det må fjernes. Det er også fare for at hun vil bli helt lam i venstre del av ansiktet.

Dypt fortvilet og deprimeret sier Solveig til Hallvard fra sykesengen: «Glem meg og finn deg en ny jente! Du kan ikke gifte deg med en sånn som meg!»

Men det øret vil ikke Hallvard høre på. «Slutt å tulle 'a! Det er bare en jente for meg — og det er deg!» sier han.

Og slik ble det. Lille nyttårsaften samme år giftet de seg, og har holdt sammen siden. Nå gleder de seg til gullbryllupet!

— Legene har gjort en fin jobb, og jeg har full forlighet i ansiktet.

Skaden synes ikke så godt i dag, sier Solveig.

— Vi har hatt det så godt sammen, er spreke og har mange interesser, blant annet elsker vi å d. sammen. Vi er ikke bitre over det som skjedde, sier ekteparet, som har to sønner og tre barnebarn.

— Litt bitterhet over Solveigs skjebne var det riktignok de første årene, men i dag bærer vi ingen nag til dem som sprengte «Hydro» i luften. Det var antakelig en viktig og nødvendig aksjon. Men helt ferdig med hendelsen blir vi nok aldri. Nå er det nøyaktig 50 år siden. Men vi husker dagen som om det var i går. Vi tenker selvsagt også på dem som ikke var så heldige som oss, sier ekteparet Solveig og Hallvard Asskilt.

★ ★ ★